

Кафедра мідних духових та ударних інструментів

Спеціальний інструмент (Ударні інструменти)

Освітній ступінь	бакалавр	<table border="1"><tr><td>Курс</td><td>1-4</td></tr><tr><td>Семестр</td><td>1-8</td></tr></table>	Курс	1-4	Семестр	1-8				
Курс	1-4									
Семестр	1-8									
Спеціальність	025 Музичне мистецтво									
Освітньо-професійна програма	«Оркестрові духові та ударні інструменти: Флейта, Гобой, Кларнет, Фагот, Саксофон, Валторна, Труба, Тромбон, Туба, Ударні інструменти»	<table border="1"><tr><td>ECTS</td><td>23</td></tr><tr><td>Загальний обсяг годин</td><td>690</td></tr><tr><td>Індивідуальні заняття</td><td>314</td></tr><tr><td>Самостійна робота</td><td>376</td></tr></table>	ECTS	23	Загальний обсяг годин	690	Індивідуальні заняття	314	Самостійна робота	376
ECTS	23									
Загальний обсяг годин	690									
Індивідуальні заняття	314									
Самостійна робота	376									
Статус	<u>обов'язкова</u> / вибіркова									
Форма контролю	<u>екзамен/</u> <u>атестаційний іспит</u>									

Інформація про викладачів

ПІБ	Колокольніков Володимир Іванович Заслужений артист України, професор
Профіль викладача:	
e-mail	kolokolbell@gmail.com
ПІБ	Черненко Георгій Васильович Заслужений артист України, професор
Профіль викладача:	
e-mail	arsnovadrum@gmail.com
ПІБ	Ульянов Євгеній Дмитрович
Профіль викладача:	
e-mail	
ПІБ	Томасишин Микола
Профіль викладача:	
e-mail	Tomasyshyn@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна спеціального інструменту є найважливішою профільною дисципліною в циклі загально-професійної підготовки Вищих творчих навчальних закладах України. Заняття по спеціальності мають обов'язково індивідуальну форму навчання і відбуваються під орудою та контролем викладача, досвідченого фахівця відповідної фахової підготовки.

Метою даної дисципліни є підготовка конкурентоспроможних, високо-професійних виконавців на музичних ударних інструментах.

Розвиток виконавської майстерності студентів в класі ударних інструментів відбувається на основі існуючих сучасних методів та методики музичної педагогіки, враховуючи спадковість набутих вже студентами відповідних навиків гри на ударних інструментах у системі середньої ланки музичної освіти.

Київська школа гри на ударних інструментах, як і в інших музичних Вищих навчальних закладах України комплексно підходить до оволодіння студентами гри на литаврах, маримбі, вібрафоні, ксилофоні та інструментах з родини перкусійних.

Велика увага приділяється в першу чергу інструментам які є входять до складу симфонічного оркестру. Ретельна робота проводиться з розвитку техніки гри чотирма паличками, проводиться ретельна робота над звучанням інструментів, досягнення бажаних тембрів. Крок за кроком відбувається вдосконалення технічних можливостей, виховується культура та стабільність виконання штрихової палітри, розширюється коло виражальних засобів, велику увагу зосереджується на досягненні чистоти інтонації та інтонування, тощо. Для вирішення цих завдань на заняттях з фаху використовується конструктивний матеріал: А. Джекобса, В. Блажевіча, Д. Убера, Р. Фінка, В. Кука, С. Адлера, Н. Боускуета та інших.

Сучасний педагогічного репертуару для ударних інструментів є дуже обширним, це музичні твори стародавніх композиторів: К. Монтеверді, Ф. Каваллі, Г.Ф. Генделя, І.С. Баха, Б. Марчелло та інших, у вигляді перекладень та вже існує велика кількість оригінальних музичних творів написаних композиторами ХХ та ХХІ століття спеціально для ударних інструментів у супроводі оркестру або фортепіано та для ударних інструментів соло: О. Лебедева, Л. Колодуба, В. Рунчака, Р. Вілліамса, Е. Грегсона, Дж. Пауера, О. Бадсвика, А. Плога, Е. Боцца, Т. Стевенса та багатьох інших.

Студенти повинні оволодіти та вміти продемонструвати під час гри відповідний стиль музичного твору та манеру виконання відповідно до того чи іншого історичного періоду та жанру.

За вимогами навчальної дисципліни **спеціальний інструмент** передбачено індивідуальні заняття, самостійна робота, академічні концерти, іспити, та державний атестаційний іспит.

1. Індивідуальні заняття є незмінною формою підготовки студентів з фаху. Саме особисте спілкування викладача з студентом створює умови, при яких викладач спроможний правильно оцінити рівень виконавських можливостей студента та спрямувати його на шлях розвитку і удосконалення вказавши на ті недоліки та існуючі проблеми. Саме через особисте спілкування викладач спроможний ділитися зі студентом особистим досвідом та передати увесь спектр знань набутого протягом особистої професійної діяльності.
2. Важливою складовою індивідуальних занять є виховання у студентів *уміння чути себе та уміння правильно аналізувати особисте виконання*, що дозволить студентам правильно організувати самостійну роботу, яка є важливою складовою в процесі навчання.
3. Академічні концерти, іспити є публічними виступами, на яких студент демонструє екзаменаційній комісії результат розвитку виконавської майстерності та досягнення у розкритті художнього змісту виконуваної екзаменаційної програми.
4. Державно атестаційний іспит є заключним публічним іспитом завершуючи навчання освітнього ступеня БАКАЛАВР. На цьому заключному іспиті студент повинен продемонструвати результат свого навчання. Програма державного атестаційного іспиту складається з музичних творів композиторів давніх часів, класиків, романтиків, сучасності та обов'язково в програмі має бути музичний українського композитора.

Рівень фахової підготовки випускників класу туби кафедри мідних духових та ударних інструментів НМАУ імені П.І. Чайковського відповідає вимогам сьогодення, що дозволяє їм за конкурсним відбором отримати місце роботи в професійних творчих колективах нашої держави України.

Перелік тем

Тема 1. Визначення рівня теоретичної підготовки; особливістю уваги сприймання, пам'яті, інтуїції, творчої фантазії, здатності до асоціативно-образного мислення.

Тема 2. Визначення рівня музичного таланту та творчого потенціалу.

Тема 3. Комплексне опрацювання інструктивного матеріалу (робота над мажорними гамами та етюдами).

Тема 4. Розвиток навиків читання нот з аркушу та засвоєння методів розвитку виконавської майстерності.

Тема 5. Робота з мініатюрами.

Тема 6. Робота з музичними творами композиторів XV та XVII століття.

Тема 7. Робота з музичними творами композиторів-романтиків.

Тема 8. Робота над розвитком віртуозної техніки у студента та методи вивчення віртуозних п'єс.

Тема 9. Комплексне опрацювання інструктивного матеріалу (робота над мінорними гамами та етюдами).

Тема 10. Повторення музичних творів, які виконувались на більш ранньому етапі навчання.

Тема 11. Ознайомлення студента з музичним репертуаром для ударних інструментів створеного українськими композиторами.

Тема 12. Поглиблена робота над творами крупної форми.

Тема 13. Розвиток у студентів класу туби артистичних якостей.

Тема 14. Формування у студента навичок самостійної роботи з музичним твором.

Тема 15. Робота над нетрадиційними прийомами гри та новими засобами виразності.

Тема 16. Організація навчального процесу в мистецьких навчальних закладах України та основні методи побудови індивідуальних та самостійних занять з фаху студентів класу ударних інструментів.

Тема 17. Поглиблення роботи над виконавським стилем, індивідуальною манерою композитора.

Тема 18. Підготовка до концертного виступу.

Форми та технології навчання

Індивідуальні заняття, самостійна робота, публічні виступи (академічні концерти, іспити, концерти класу, тощо)

Навчальні ресурси

Робота в аудиторіях, публічні виступи на сценах концертних залів НМАУ ім. П.І. Чайковського.

Методи контролю

Підсумковими формами контролю з дисципліни «Спеціальний інструмент (ударні інструменти)» за професійним та творчим розвитком студентів освітнього ступеня «Бакалавр» є екзамен у 1 – 7 семестрах, технічні заліки у 2 та 4 семестрах, атестаційний іспит наприкінці 8 семестру. Крім того, протягом кожного семестру (за винятком 1 семестру) студент мусить не менше одного разу виступити в академічному концерті з спеціально підготовленою програмою, що створює певну ритмічність сценічного досвіду та виступає своєрідним **аналогом обов'язкового семінару**.

Система оцінювання публічного виступу студента

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього в балах
1.	Відповідність виконання музичного тексту (темпи, нюанси, культура виконання штрихів)	від 1 до 25 балів
2.	Чистота виконання (інтонація)	від 1 до 25 балів
3.	Дотримання стилю, жанру та манера виконання.	від 1 до 25 балів
4.	Розкриття художнього змісту музичного матеріалу.	від 1 до 25 балів

Критерії оцінювання виконавської майстерності студентів

90-100-А (відмінно) – відповідає яскравій грі із якісною реалізацією всіх технологічних компонентів виконавської майстерності;

82-89-В (добре) – відповідає якісному виступу, але з наявністю незначних недоліків;

74-81-С (добре) – відповідає впевненому виступу, але з наявністю певних вад;

64-73-Д (задовільно) – наявність значних вад у грі виконавця;

60-63-Е (задовільно) – представлені твори не відповідають вимогам НМАУ, наявність значних вад у грі виконавця;

35-59-ФХ (незадовільно) – рівень виконання твору студентом не відповідає вимогам НМАУ.

Інклюзивне навчання

Жоден студент не має відчувати себе іншим та виключеним з освітніх, культурних і соціальних процесів – це головне завдання інклюзії.

Поза аудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних виконавських конкурсах, творчих заходах, концертах класу тощо.

Базова література

1. Андреева О., Ударні інструменти сучасного симфонічного оркестру, Київ: Музична Україна, 1985, с. 72.
2. Бабкова Н. Семіотичне значення литавр у різних народів світу. Вісник Харківської державної академії культури. 2010. Вип. 31. С. 56–64.
3. Барсова И. Предисловие // Ударные инструменты в современном оркестре. М.: Сов. композитор, 1982. С. 3–5.
4. Баяхунова Л. Б., «Марк Пекарський : "Звук – это особый мир",» Культура в современном мире №3, 2010, 9 с.
5. Бибииков С. Н., Древнейший музыкальный комплекс из костей мамонта, 2 ред., Киев, 2008, 128 с.
Біблія. <http://www.bibleonline.ru/bible/ukr/>
6. Біберган В. К вопросу классификации ударных. 3б. ст. Вопросы оркестровки. М., 1980.
7. Білодіда І., Одинадцятитомний «Словник української мови», Київ: Наукова думка, 1970.
8. Васильович Ч. Г., Interviewee, Ars Nova. Інтерв'ю. 1 березень 2015.
Вікіпедія, «Бар чаймс», Вікіпедія,
Вікіпедія, «Бронза», <http://uk.wikipedia.org/wiki/Бронза>
9. Гортинский А. С., «Возникновение и развитие колоколов», Энгельс, 2010.

10. Денисов Э., Ударные инструменты в современном оркестре, Москва: Совесткий композитор, 1982, 256 с.
11. Дмитриев Г., Ударные инструменты: трактовка и современное состояние, Москва: Советский композитор, 1973, 136 с.
12. Жолдак В. На чому грали кроманьйонці?. – Культура і життя. – 1983. 27 лютого, №9, – с. 6.
13. Кіндратюк Б., «Дзвонарське мистецтво в житті українців», с. 116-120.
14. Ключак В., «Глава УГКЦ Святослав Шевчук нагородив Лева Грицака», Трускавець, 2013.
15. Ковалив В. В., Колокола в истории культуры. Раздайся благовестный дзвон, Минск: Православное Братство в честь Святого Архистратига Михаила, 2003.
16. Кожухарь В. И., Инструментоведение Симфонический и духовой оркестры, Санкт-Петербург, Москва: Лань, Планета Музыки, 2009.
17. Луніна Г., «Коли цвіте папороть: розвінчана міфологема»,
18. Манафова М. М., Темброкolorистические свойства оркестровой ткани в музыке второй половины 20 века, Санкт-Петербург, 2011, 23 с.
19. Манафова М.М. Тембр и его роль в стилевой системе Эдисона Денисова, Музыкальная культура глазами молодых ученых: Сб. научных трудов. Вып. 6. / Ред.-сост. Н.И. Верба. Науч. ред. Р.Г. Шитикова. - СПб.:Астерион, 2011. - с . 83-90.
20. Модзалевський В., До історії українського ліярництва (про людвісарів та конвісарів), т. 1, Київ: Збірник секції мистецтв / Українське наукове товариство, 1921.
21. Муратова В., «Парад Виртуозов»: мечты и реальность беседа о настоящем и будущем исполнителей и исполнительства на ударных инструментах», Дзеркало тижня, 1995.
22. Назайкинский Е., Звуковой мир музыки, Москва: Музыка, 1988.
23. Нарожная С., «Карильон» 2007.
Національна спілка композиторів, «Юріна Людмила Єгоріна» Київ.
Независимая газета. – 2001. –10 сент.
24. Немировский А. И., Мифы древности. Ближний Восток, Москва: Лабиринт, 2001, с. 352.
25. Олійник Л., «Шедевр Станковича у Дніпропетровську»,
26. Панаитов А. Н., Ударные иснтрументы в современных оркестрах, Москва: Советский композитор, 1973, 181 с.
27. Полонський О., «История колоколов иколокольного звона» 2007.
28. Пономарев М. А., «Современные методы игры на маримбе», с. 210-212.
29. Пухначёв Ю. В., «Колокол».
30. Пухначев Ю. В., Загадки звучащего метала, Москва, 1974.
31. Рогань–Левицкий Д. Р., Современный оркестр, т. 2, Москва: Музтир, 1953-1956, с. 447.
32. Рубахина Г. А., Инструментальный концерт в творчестве Е. Подгайца: Трактовка жанра, Ростов-на-Дону, 2014.
33. Сементовський Н., Старина малороссийская, запорожская и донская, Санкт-Петербург, 1846, с. 65.
34. Симоненко В., «Блинов Александр».Українська енциклопедія джазу.
35. Соболяк М. А., «Костяные ударные инструменты периода познего палеолита на современной территории Украины,» Музично-театральне мистецтво, 2010 №1, с. 234.
36. Соколов Г. В., «Иснтрументы ударной установки и их частная классификация,» Известия Самарского научного центра Российской академии наук, 2010, 268 с.
Хохлов М. Ансамблю ударных инструментов Марка Пекарского – 25 лет
37. Черненко Г. «Як дзвін став малиновим?», Дзеркало тижня.
38. Черненко Г. В., «Малиновий дзвін Карильйону,» Київ, 1999.
39. Черненко Г. В., Interviewee, Ударні інструменти. (Інтервю). 29 Січень 2018.
40. Чулаки М., Инструменты симфонического оркестра, Санкт-Петербург: Композитор, 2004, 102 с.
41. Юцкевич Ю. Е., Музыка. Словник-довідник., Тернопіль: Богдан, 2003.

Допоміжна література

1. Adler Samuel. The Study of Orchestration. W. W. Norton & Company, 3rd edition, 2002. ISBN 0-393-97572-X
2. Arro E., Die altrussische Glockenmusik. Eine musikslavistische Untersuchung, Wiesbaden: Musica Slavica. Beiträge zur Musikgeschichte Osteuropas, 1977.
3. Burton G. Evolution of Mallet Techniques // Percussionist. 1973. Vol. 10. No. 3. P. 30–36.
4. Del Mar Norman. Anatomy of the Orchestra. University of California Press, 1984. ISBN 0-520-05062-2
5. Ferrell Robert G. Percussion in Medieval and Renaissance Dance Music: Theory and Performance. 1997. Retrieved February 22, 2006.
6. Goodman Saul (1988) [1948]. Modern Method for Tympani. Van Nuys, California: Alfred Publishing Company, Inc. ISBN 978-0-7579-9100-4.
7. Hector Berlioz Website. URL: <http://www.hberlioz.com/Scores/fantas.htm> (дата звернення 28.02.2021)
8. Hoffman Stewart. Playing Timpani | Timpani Techniques | High School Percussion. Toronto, ON: Stewart Hoffman Music. Archived from the original on April 24, 2012. August 9, 2012.
9. Jones, Brett. Percussion Performance: Timpani. School Band and Orchestra. Las Vegas, Nevada: Timeless Communications. October 12, 2018.
10. Jones, Richard K. In Search of the Missing Fundamental. The Well-Tempered Timpani. Retrieved September 23, 2018.
11. Krentzer Bill (December 1969). The Beethoven Symphonies: Innovations of an Original Style in Timpani Scoring. Percussionist. Percussive Arts Society. 7 (2): P. 55–62.
12. Larrick G. Analytical and Biographical Writing in Percussion Musik. N.Y. – Bern – Frankfurt am Main – Paris: Peter Lang, 1989.
13. McNamee David (2009-04-27). «Hey, what's that sound: Timpani». The Guardian. Retrieved September 23, 2018.
14. Power, Andrew (April 1983). Sound Production of the Timpani, Part 1». Percussive Notes. Percussive Arts Society. 21 (4): P. 62–64.
15. Stevens L. H. The Method of Movement for Marimba with 590 exercises. Elberon, New Jersey: Keyboard Percussion Publications, 1990. 109 p.
16. Varèse L. A Looking-Glass Diary, P. 290.
17. Zeltsman N. Traditional Four-Mallet Grip // Percussive Notes. Aug. 1995. P. 50–54.
18. Zirkle Th. A. Dissertation: Developing a Four-Mallet Marimba Technique; a Brief History of Four-Mallet Technique. Louisiana State University Press, 2003. 164 p.